

Liander N.V. Jaarbericht 2016

30 juni 2017

Inhoudsopgave

1 Inleiding	3
2 Kerncijfers	4
3 Jaarcijfers	5
Geconsolideerde winst-en-verliesrekening	5
Overzicht totaalresultaat	5
Geconsolideerde balans	6
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	7
Mutatieoverzicht van het geconsolideerd eigen vermogen	8
Toelichting op de geconsolideerde jaarcijfers	9
Overige toelichtingen	19
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	22
4 Enkelvoudige jaarrekening	25
Jaarrekening ex artikel 2:403 lid 1a bw	25
Balans (voor winstbestemming)	25
Winst-en-verliesrekening	25
Winstbestemming 2016	26
5 WNT	27
Publicatie op grond van de WNT	27
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	30
6 Besluit financieel beheer netbeheerder	31
7 Gesegmenteerde informatie	32
Segmentatie geconsolideerde winst-en-verliesrekening	32
8 Overeenkomst met verwante bedrijven	33
9 Verklaring Naleving Gedragscode voor Netbeheerders	34
10 Investerings en betrouwbaarheid netten	35

1 Inleiding

Netbeheerder Liander N.V. (Liander) maakt onderdeel uit van de netwerkgroep met aan het hoofd Alliander N.V. (Alliander). De taken van Liander vloeien voort uit de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet en hebben een gereguleerd karakter. Tot deze taken behoren:

- het aanleggen, onderhouden, uitbreiden en vernieuwen van elektriciteits- en gasnetten inclusief het realiseren van aansluitingen;
- het distribueren van elektriciteit en gas over deze netten;
- het waarborgen van de veiligheid en betrouwbaarheid van de netten;
- het faciliteren van de energiemarkt.

Liander beheert de energienetwerken in de provincie Gelderland en in delen van de provincies Noord-Holland, Utrecht, Flevoland, Friesland en Zuid-Holland. Liander distribueert elektriciteit naar circa 3,1 miljoen, en gas naar circa 2,5 miljoen huishoudens, bedrijven en instellingen.

De aandelen van Liander zijn in handen van Alliander. De grootste aandeelhouders van Alliander zijn de provincies Gelderland, Friesland en Noord-Holland en de gemeente Amsterdam. Daarnaast zijn de provincie Flevoland en diverse gemeenten in de provincies Flevoland, Gelderland, Noord-Holland en Zuid-Holland aandeelhouder van Alliander.

De hierna volgende jaarcijfers van Liander zijn opgesteld op grond van de met ingang van 1 juli 2011 gewijzigde artikelen 43 Elektriciteitswet 1998 en 32 Gaswet die de netbeheerder verplichten een afzonderlijke boekhouding te voeren voor de door hem beheerde netten en daarvan jaarlijks op geschikte wijze een verslag te publiceren. Met dit jaarbericht geeft Liander uitvoering aan deze verplichting.

De jaarcijfers van Liander zijn opgesteld met inachtneming van de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling die zijn gehanteerd bij het opstellen van de jaarrekening 2016 van Alliander. De jaarrekening van Alliander is te vinden op www.alliander.com. De jaarcijfers van Liander betreffen geen volledige jaarrekening. Om een beeld te krijgen van de financiële positie van Liander dient tevens de jaarrekening van Alliander te worden gezien.

De jaarcijfers van Liander over 2016 zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening 2016 van Alliander. Betreffende de geconsolideerde jaarrekening van Alliander is op 6 maart 2017 door Deloitte een goedkeurende controleverklaring afgegeven. Op basis van de concernvrijstelling is Liander onder meer vrijgesteld van de verplichting tot het zelfstandig publiceren van een volledige jaarrekening. In verband hiermee zijn een aansprakelijkheidsverklaring en instemmingsverklaring als bedoeld in artikel 2:403 BW bij de Kamer van Koophandel gedeponereerd.

Daarnaast is met ingang van 1 januari 2013 de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van toepassing op Liander. De toelichtingsvereisten over 2016 ingevolge de WNT zijn in dit jaarbericht op pagina 27 tot en met pagina 29 vermeld.

2 Kerncijfers

€ miljoen (tenzij anders vermeld)	2016 ⁴		2015	
Netto-omzet	1.459		1.493	
Overige baten	127		75	
Bedrijfskosten	1.296		1.175	
Bedrijfsresultaat	289		393	
Resultaat na belastingen	132		215	
Investerings in materiële vaste activa	551		429	
Kasstroom uit operationele activiteiten	432		406	
Totaal activa	6.984		6.448	
Totaal eigen vermogen	1.769		1.859	
Nettoschuldpositie ¹	2.576		2.554	
Klanten				
Klanttevredenheid consumentenmarkt (in procenten) ²	97		103	
Klanttevredenheid zakelijke markt (in procenten) ²	89		95	
Uitvalduur elektriciteit (in minuten) ³	23,3		21,8	
Medewerkers				
Ultimo aantal medewerkers, inclusief ingehuurd (in fte)	3.509		3.552	
Omvang netwerk (in km)				
Elektriciteit				
- Hoogspanning (110/150 kV)	414		410	
- Tussenspanning (50 kV)	1.774		1.771	
- Middenspanning (3/10/20 kV)	38.951		37.385	
- Laagspanning (0,23 kV)	48.897		47.408	
Totaal	90.036		86.974	
Gas				
- Hoge druk (> 0,2 bar)	7.233		6.020	
- Lage druk (≤ 0,2 bar)	34.290		29.399	
Totaal	41.523		35.419	
Aantal actieve aansluitingen (in duizenden)				
	Nieuw	Totaal	Nieuw	Totaal
Elektriciteit				
- Kleinverbruik	36	3.065	30	2.958
- Grootverbruik	1	31	1	29
- Openbare verlichting	6	774	6	734
Gas				
- Kleinverbruik	19	2.490	15	2.254
- Grootverbruik	-	12	-	12
Getransporteerde volumes				
Elektriciteit (GWh)	29.990		28.821	
Gas (miljoen m ³)	6.367		4.936	

1. De nettoschuldpositie wordt gevormd door de rentedragende schulden verminderd met de liquide middelen en beleggingen die vrij ter beschikking staan.
2. De klanttevredenheid geeft de relatieve tevredenheid weer van klanten in de consumenten- en zakelijke markt ten opzichte van een benchmark van Nederlandse netbeheerders; de tevredenheid is tot en met 2016 twee keer per jaar steekproefsgewijs gemeten door een extern bureau. Vanaf 2017 wordt deze meting meerdere keren per jaar uitgevoerd.
3. De uitvalduur geeft in minuten weer de gemiddelde duur dat de klanten in het Liander-gebied in een periode van een jaar geen elektriciteit hebben.
4. Dit betreft de cijfers inclusief de aangekochte netten in Friesland en de Noordoostpolder. Echter, in het aantal actieve nieuwe aansluitingen zijn deze aangekochte netten niet verantwoord.

3 Jaarcijfers

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening

€ miljoen	2016	2015
Netto-omzet	1.459	1.493
Overige baten	127	75
Totaal bedrijfsopbrengsten	1.586	1.568
Bedrijfskosten		
Kosten van inkoop en uitbesteed werk	432	409
Personeelskosten	231	238
Overige bedrijfskosten	465	383
Totaal kosten van inkoop, uitbesteed werk en operationele kosten	1.128	1.030
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen vaste activa	308	268
Af: Werk uitgevoerd door de groep en gekapitaliseerd als materiële vaste activa in uitvoering	-140	-123
Totaal bedrijfskosten	1.296	1.175
Bedrijfsresultaat	289	393
Financiële baten en lasten	-115	-108
Resultaat na belastingen deelnemingen en joint ventures	2	1
Resultaat voor belastingen	176	286
Belastingen	44	71
Resultaat na belastingen	132	215

Overzicht totaalresultaat

€ miljoen	2016	2015
Resultaat na belastingen	132	215
Overige elementen totaalresultaat		
Herwaardering voor verkoop beschikbare financiële activa	-7	10
Totaalresultaat	125	225

Geconsolideerde balans

€ miljoen	31-12-2016	31-12-2015
Activa		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	6.078	5.509
Immateriële vaste activa	221	209
Investerings in deelnemingen en joint ventures	3	1
Voor verkoop beschikbare financiële activa	224	229
Overige financiële activa	19	19
Latente belastingvorderingen	202	238
	6.747	6.206
Vlottende activa		
Vorraden	47	44
Handels- en overige vorderingen	185	193
Liquide middelen	5	5
	237	242
Totaal activa	6.984	6.448
Eigen vermogen en verplichtingen		
Eigen vermogen		
Aandelenkapitaal	18	18
Agioreserve	1.422	1.422
Herwaarderingsreserve	47	54
Overige reserves	150	150
Resultaat boekjaar	132	215
	1.769	1.859
Verplichtingen		
Langlopende verplichtingen		
Lening groepsmaatschappijen	2.566	2.566
Verplichtingen uit hoofde van financiële leases	168	162
Vooruitontvangen opbrengsten	1.575	1.542
Voorzieningen en overige langlopende verplichtingen	4	11
	4.313	4.281
Kortlopende verplichtingen		
Handelsschulden en overige te betalen posten	70	59
Belastingverplichtingen	-	1
Rekening-courant groepsmaatschappijen	637	80
Overlopende passiva	195	168
	902	308
Totaal verplichtingen	5.215	4.589
Totaal eigen vermogen en verplichtingen	6.984	6.448

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

€ miljoen	2016	2015
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat na belastingen	132	215
Aanpassingen voor:		
- financiële baten en lasten	115	108
- belastingen	44	71
- resultaat na belastingen deelnemingen en joint ventures	-2	-1
- afschrijvingen, amortisaties en bijzondere waardeverminderingen	243	204
- vrijval voorziening CDS na belastingen	-	-49
Veranderingen in werkkapitaal:		
- voorraden	-3	-20
- handels- en overige vorderingen	8	15
- handelsschulden en overlopende passiva	44	58
Totaal veranderingen in werkkapitaal	49	53
Mutatie belastinglatenties, voorzieningen, derivaten en overig	-6	-14
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	575	588
Betaalde en ontvangen rente	-115	-106
Betaalde winstbelasting	-28	-76
Totaal	-143	-182
Kasstroom uit operationele activiteiten	432	406
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	-551	-429
Bijdrage investeringen van derden	93	77
Aankoop netten Friesland/Noordoostpolder	-335	-
Verkoop grootverbruiksmeters aan Kenter	19	-
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-774	-352
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Verstrekke langlopende lening	-	2.566
Aflossing aangehouden effecten	-	141
Betaald dividend	-215	-280
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-215	2.427
Nettokasstroom	-557	2.481
Rekening-courant en liquide middelen per 1 januari	-75	-2.556
Nettokasstroom	-557	2.481
Rekening-courant en liquide middelen per 31 december	-632	-75

Het betalingsverkeer van Liander loopt, net als bij de meeste andere groepsmaatschappijen van Alliander, via de rekening-courant positie van Alliander. In dit kader bestaat tussen Alliander en Liander een rekening-courant kredietfaciliteitovereenkomst. De rekening-courant is opeisbaar en heeft voor Liander het karakter van kasequivalenten. Ten behoeve van het opstellen van het kasstroomoverzicht is deze positie derhalve onderdeel van de totale liquide middelen positie. Via deze rekening-courant worden nagenoeg alle ontvangsten en uitgaven verrekend.

Mutatieoverzicht van het geconsolideerd eigen vermogen

€ miljoen	Aan aandeelhouders toerekenbaar eigen vermogen					
	Aandelen-kapitaal	Agio-reserve	Herwaarderings-reserve	Overige reserves	Resultaat boekjaar	Totaal
Per 1 januari 2015	18	1.422	44	150	280	1.914
Herwaardering voor verkoop beschikbare financiële activa	-	-	10	-	-	10
Nettoresultaat 2015	-	-	-	-	215	215
Totaalresultaat 2015	-	-	10	-	215	225
Dividend 2014	-	-	-	-	-280	-280
Per 31 december 2015	18	1.422	54	150	215	1.859
Herwaardering voor verkoop beschikbare financiële activa	-	-	-7	-	-	-7
Nettoresultaat 2016	-	-	-	-	132	132
Totaalresultaat 2016	-	-	-7	-	132	125
Dividend 2015	-	-	-	-	-215	-215
Per 31 december 2016	18	1.422	47	150	132	1.769

Herwaarderingsreserve

De herwaarderingsreserve houdt verband met de voor verkoop beschikbare financiële activa. De wijzigingen in de reële waarde van de voor verkoop beschikbare financiële activa worden verwerkt in het eigen vermogen.

Dividend 2015

Ingevolge het aandeelhoudersbesluit d.d. 30 juni 2016 inzake de vaststelling van de jaarrekening over 2015 is het resultaat na belastingen over 2015 van Liander (€ 215 miljoen) als dividend uitgekeerd aan Alliander.

Het voorstel winstbestemming 2016 is niet verwerkt in bovenstaand mutatieoverzicht van het geconsolideerd eigen vermogen.

Toelichting op de geconsolideerde jaarcijfers

Algemeen

Liander is een naamloze vennootschap die statutair is gevestigd in Arnhem. In dit bericht zijn de financiële gegevens opgenomen over 2016 van de vennootschap en de volgende 100%-dochterondernemingen:

Liander Infra N.V.
Nuon Warmtenetwerken I B.V.
Nuon Warmtenetwerken II B.V.
Nuon Elektriciteitsnetwerken I B.V.
Nuon Elektriciteitsnetwerken II B.V.
Gamog Gasnetwerk Veluwe B.V.
Gamog Gasnetwerk Oost-Gelderland B.V.
Gamog Gasnetwerk Flevoland B.V.
Nuon Gasnetwerken IV B.V.
Nuon Gasnetwerken V B.V.
Nuon Gasnetwerken VI B.V.
Nuon Gasnetwerken VII B.V.
Nuon Gasnetwerken VIII B.V.

Voor deze dochterondernemingen is door Alliander een aansprakelijkheids- en instemmingsverklaring als bedoeld in artikel 2:403 BW (403-verklaring) bij de KvK gedeponereerd.

In 2015 hebben er geen nieuwe consolidaties plaatsgevonden en zijn er geen consolidaties vervallen.

Per 1 januari 2016 zijn de netwerken van Enexis in Friesland en de Noordoostpolder (Aktivabedrijf Enexis Friesland B.V., hierna AEF B.V.) gekocht. Voor de toelichting hierop zie pagina 19. De netten in Friesland/Noordoostpolder zijn overigens direct na overname geïntegreerd in Liander middels een fusie tussen Liander Infra Oost (thans Liander Infra N.V.) en AEF B.V. Per 31 december 2016 heeft er een fusie plaatsgevonden tussen Liander Infra Oost N.V. (verkrijgende vennootschap) en Liander Infra West N.V. (verdwijvende vennootschap). Per diezelfde datum is de naam van Liander Infra Oost N.V. gewijzigd in Liander Infra N.V.

De niet-geconsolideerde deelnemingen van Liander ultimo 2016 zijn Reddyn B.V. met een belang van 50% en EDSN B.V. met een belang van 26%.

In dit bericht zijn dezelfde waarderingsgrondslagen gehanteerd als in het jaarverslag 2016 van Alliander. Voor een nadere toelichting op de grondslagen van Alliander wordt verwezen naar het jaarverslag van Alliander over 2016. Dit verslag is te vinden op www.alliander.com.

De jaarcijfers van Liander zijn in overeenstemming met de cijfers van Liander, zoals opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Alliander.

In de jaarrekening 2016 van Alliander is in noot 2 de gesegmenteerde informatie opgenomen. Eén van de hierin onderscheiden segmenten is netbeheerder Liander. De in noot 2 opgenomen cijfers van Liander sluiten niet direct aan bij de in dit bericht opgenomen cijfers. De reden hiervoor is gelegen in het feit dat de in noot 2 opgenomen cijfers zijn opgesteld op vergelijkingsbasis, dat wil zeggen exclusief bijzondere posten en fair value mutaties. In dit bericht zijn de cijfers opgenomen inclusief bijzondere posten en fair value mutaties.

De belangrijkste grondslagen voor waardering en resultaatbepaling die door Liander zijn gehanteerd bij het opstellen van de geconsolideerde jaarcijfers worden hierna beschreven.

Het historische kostenprincipe wordt gehanteerd. In afwijking hiervan geldt dat bepaalde activa en verplichtingen, waaronder derivaten, tegen reële waarde worden gewaardeerd. Tenzij anders vermeld, zijn deze waarderingsgrondslagen consistent toegepast voor alle boekjaren die in deze jaarcijfers zijn opgenomen.

Tenzij anders vermeld, luiden alle in de jaarcijfers opgenomen bedragen in miljoenen euro's.

Liander maakt voor zijn bedrijfsvoering gebruik van de werkzaamheden van onder andere de staven en service-units van Alliander. De werkzaamheden van deze afdelingen van Alliander worden op basis van afgesloten overeenkomsten (DVO's/SLA's) doorbelast aan Liander en hebben onder andere betrekking op het gebruik van gemeenschappelijke IT-activa en processen, gebouwen en aanvullende facilitaire diensten, HRM en shared services. De betreffende gemeenschappelijke activa en passiva, zoals IT-activa, gebouwen en terreinen maar ook de voorzieningen voor personeelsbeloningen, zijn op de balans van Alliander verantwoord.

Grondslagen voor de consolidatie

Dochterondernemingen

De geconsolideerde jaarcijfers omvatten de financiële gegevens van Liander en zijn dochterondernemingen. Dochterondernemingen zijn ondernemingen waarop Liander, direct of indirect, beslissende zeggenschap uitoefent over het operationele en financiële beleid teneinde daar voordelen uit te behalen. Bij de bepaling of er sprake is van beslissende zeggenschap worden de bestaande en potentiële stemrechten, die thans uitoefenbaar of converteerbaar zijn, meegenomen, alsmede het bestaan van andere overeenkomsten die Liander in staat stellen het operationele en financiële beleid te bepalen.

De activa, verplichtingen en resultaten van dochterondernemingen worden integraal geconsolideerd. De resultaten van geconsolideerde maatschappijen die zijn verkregen gedurende het jaar worden meegenomen vanaf de datum waarop de beslissende zeggenschap over deze ondernemingen is verkregen. Dochterondernemingen worden gedeconsolideerd vanaf het moment waarop geen beslissende zeggenschap meer kan worden uitgeoefend.

Intercompany-transacties, balansposten en ongerealiseerde winsten op transacties tussen dochterondernemingen worden geëlimineerd. Ongerealiseerde verliezen worden eveneens geëlimineerd, tenzij de transactie aanleiding geeft tot het verantwoorden van een bijzonder waardeverminderingverlies. De waarderingsgrondslagen van dochterondernemingen zijn indien nodig aangepast om een consistente toepassing van waarderingsgrondslagen binnen de Liander groep te waarborgen.

Deelnemingen en joint ventures

Deelnemingen zijn die entiteiten waarbij Liander, direct of indirect, invloed van betekenis uitoefent op het financiële en operationele beleid, maar geen beslissende zeggenschap heeft. Over het algemeen is hiervan sprake indien Liander tussen de 20% en 50% van de stemrechten kan uitoefenen. Joint ventures zijn overeenkomsten waarbij Liander, samen met één of meerdere partijen, activiteiten uitvoert waarbij alle partijen gezamenlijk de zeggenschap uitoefenen.

Investerings in deelnemingen en belangen in joint ventures worden gewaardeerd volgens de 'equity method'. De initiële waardering vindt plaats tegen historische kostprijs. De boekwaarde van de deelneming of de joint venture omvat de goodwill die bij de verwerving van de deelneming of het aangaan van de joint venture is betaald en het aandeel van Liander in de wijzigingen in het eigen vermogen van de deelneming, respectievelijk joint venture na het moment van verwerving, respectievelijk aangaan daarvan. Het aandeel in de gerealiseerde resultaten van de deelneming na overnamedatum wordt in de winst-en-verliesrekening opgenomen, en het aandeel in de wijziging in de niet-gerealiseerde resultaten van de deelnemingen na overnamedatum wordt opgenomen in het overige totaalresultaat. In het geval dat de (gecumuleerde) verliezen van de deelneming en/of joint venture de boekwaarde overstijgen, worden deze verliezen niet meer verwerkt, tenzij Liander de verplichting heeft of betalingen heeft gedaan om deze verliezen aan te zuiveren. In dat geval wordt ten laste van het resultaat een voorziening getroffen.

Ongerealiseerde winsten op transacties tussen Liander en zijn deelnemingen dan wel joint ventures worden geëlimineerd naar rato van het belang van Liander in de deelneming of de joint venture. Ongerealiseerde verliezen worden eveneens geëlimineerd, tenzij de desbetreffende transactie aanleiding geeft tot het verantwoorden van een bijzonder waardeverminderingverlies. De waarderingsgrondslagen van deelnemingen en joint ventures worden indien nodig aangepast om een consistente toepassing van waarderingsgrondslagen binnen Liander te realiseren.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Schattingen en veronderstellingen

Het opstellen van de jaarcijfers brengt met zich mee dat gebruik wordt gemaakt van schattingen en veronderstellingen die zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en op factoren die naar het oordeel van het management aanvaardbaar zijn, gegeven de specifieke omstandigheden. Deze schattingen en veronderstellingen zijn van invloed op de waardering en presentatie van de gerapporteerde activa en verplichtingen, op de niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen evenals op de gedurende het boekjaar gerapporteerde baten en lasten. De werkelijke uitkomsten kunnen afwijken van de gehanteerde schattingen en veronderstellingen.

Vreemde valuta

De posten in de jaarrekening van iedere entiteit die tot de Liander groep behoort, worden geadmistreerd in de valuta van de primaire economische omgeving waarin de betrokken entiteit opereert ('de functionele valuta'). De geconsolideerde jaarrekening wordt opgesteld in euro's, de functionele en presentatievaluta van Alliander. Omrekeningsverschillen op monetaire voor verkoop beschikbare financiële activa worden in het resultaat verantwoord, indien zij betrekking hebben op de omrekening van de geamortiseerde kostprijs in vreemde valuta. Alle overige omrekeningsverschillen worden in het eigen vermogen verantwoord.

Transacties in vreemde valuta worden omgerekend naar de functionele valuta tegen de op dat moment geldende valutakoers. Monetaire activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. Valuta-omrekeningverschillen voortvloeiend uit de afwikkeling van in vreemde valuta luidende transacties, respectievelijk voortvloeiend uit de omrekening per balansdatum, worden in het resultaat verwerkt. Dit tenzij deze rechtstreeks worden verwerkt in het totaalresultaat als kasstroomafdekking. Omrekeningverschillen op financiële activa en verplichtingen die tegen reële waarde worden gewaardeerd met verwerking van de waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, worden verwerkt als onderdeel van de mutatie in de reële waarde van de desbetreffende post.

Bijzondere waardeverminderingen

Om bijzondere waardeverminderingen te bepalen, worden activa gegroepeerd op het laagste niveau waarop deze separaat identificeerbare kasstromen genereren. Deze groepering van activa wordt aangeduid als kasstroomgenererende eenheid. Voor goodwill geldt dat het niveau waarop groepering van activa plaatsvindt, overeenkomt met de wijze waarop intern de goodwill door het management wordt beoordeeld. Bijzondere waardeverminderingen van kasstroomgenererende eenheden worden in eerste instantie gealloceerd aan de goodwill van de kasstroomgenererende eenheid (of groep van kasstroomgenererende eenheden) en vervolgens pro rata aan de boekwaarde van de overige activa van de kasstroomgenererende eenheid.

Voor goodwill wordt jaarlijks vastgesteld of er mogelijk sprake is van een bijzondere waardevermindering door de boekwaarde van de kasstroomgenererende eenheid (of groep van kasstroomgenererende eenheden) waaraan deze is toegerekend te vergelijken met de realiseerbare waarde. Een bijzonder waardeverminderingverlies, het verschil tussen de boekwaarde en realiseerbare waarde, wordt verwerkt in de winst-en-verliesrekening. Indien gebeurtenissen of veranderingen in omstandigheden hiertoe aanleiding geven, wordt vastgesteld of er sprake is van een bijzondere waardevermindering van materiële vaste activa, immateriële activa of financiële vaste activa. Jaarlijks en bij tussentijdse publicatie wordt geëvalueerd of dergelijke gebeurtenissen of veranderingen aan de orde zijn.

Evenals in 2015 hebben er in 2016 geen wijzigingen in de kasstroomgenererende eenheden plaatsgevonden.

De realiseerbare waarde is de hoogste van de verkoopprijs, verminderd met de kosten om het actief te verkopen of de bedrijfswaarde. Bij het bepalen van de bedrijfswaarde worden geschatte toekomstige kasstromen contant gemaakt tegen een disconteringsvoet vóór belastingen. Deze disconteringsvoet reflecteert de tijdswaarde van geld en de risico's die specifiek met het betrokken actief verband houden. Indien bepaalde activa niet zelfstandig kasstromen genereren, dan wordt de realiseerbare waarde bepaald voor de kasstroomgenererende eenheid waarvan het desbetreffende actief deel uitmaakt. Indien een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies is opgehouden te bestaan, dan wordt dit slechts teruggedraaid ten gunste van het resultaat tot het bedrag van de oorspronkelijke boekwaarde, verminderd met reguliere afschrijvingen en amortisatie tot het moment van terugboeking van het verlies. Bijzondere waardeverminderingverliezen op goodwill worden niet teruggeboekt.

Beëindigde bedrijfsactiviteiten en activa aangehouden voor de verkoop

Vaste activa en activa die behoren tot de belangrijke activiteiten die worden aangehouden voor de verkoop, alsmede de verplichtingen die daaraan zijn toe te wijzen, worden separaat getoond op de balans. Activa worden als zodanig aangemerkt indien Liander zich heeft gecommitteerd het betrokken actief te verkopen, het verkoopproces in gang is gezet en de vermoedelijke verkoop naar verwachting zal plaatsvinden binnen één jaar nadat het betrokken actief als aangehouden voor de verkoop wordt geclassificeerd. Op deze activa wordt niet meer afgeschreven, doch afwaardering vindt plaats naar de reële waarde, verminderd met de verwachte verkoopkosten indien deze waarde lager is dan de boekwaarde. Indien de verkoop niet binnen één jaar heeft plaatsgevonden worden het betrokken actief alsmede de verplichtingen die daaraan zijn toe te wijzen niet langer separaat getoond op de balans. Dit tenzij de overschrijding van de éénjaarprijsperiode het gevolg is van gebeurtenissen of omstandigheden waarover Liander geen controle heeft en Liander vasthoudt aan zijn plan om het betrokken actief te verkopen. De activa die worden aangehouden voor verkoop en de daarbij behorende verplichtingen worden in de balans separaat verantwoord vanaf het moment dat deze als zodanig worden aangemerkt. De vergelijkende cijfers in de balans worden op dit punt niet aangepast. De resultaten uit beëindigde bedrijfsactiviteiten omvatten de resultaten over het gehele boekjaar tot aan het moment van afsluiting. De vergelijkende cijfers worden eveneens aangepast.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen historische kostprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. Liander heeft bij de overgang naar IFRS op 1 januari 2004 gebruikgemaakt van de optie in IFRS 1 First-time Adoption of International Financial Reporting Standards om netwerken te waarderen tegen de veronderstelde kostprijs op dat moment. Deze waarderingsgrondslag is ook gehanteerd voor het jaarbericht.

De historische kostprijs omvat alle uitgaven die direct zijn toe te rekenen aan de aanschaf van de materiële vaste activa of productie ervan voor eigen gebruik. De kostprijs van activa die intern zijn geproduceerd bevatten de directe kosten van materialen, arbeid en andere directe productiekosten die aan de productie van het actief zijn toe te wijzen, respectievelijk de kosten die benodigd zijn om het actief in operationele staat te brengen. Kosten van leningen die verband houden met de aanschaf van materiële vaste activa of met activa in uitvoering worden met ingang van 1 januari 2009 geactiveerd voor zover ze direct toerekenbaar zijn aan de aankoop, productie of constructie van een kwalificerend actief. Voor Liander houdt dit in dat interestlasten verplicht worden gekapitaliseerd voor alle kwalificerende activa waarvan de aanvangsdatum voor activering op of na 1 januari 2009 valt.

De kosten die worden gemaakt voor de vervaardiging of aanschaf van een materieel vast actief respectievelijk na het moment van ingebruikname worden slechts geactiveerd indien aannemelijk is dat deze kosten toekomstige economische voordelen zullen genereren en mits deze kosten betrouwbaar kunnen worden vastgesteld. Afhankelijk van de situatie worden deze investeringen inbegrepen in de boekwaarde van de desbetreffende activa of worden deze separaat geactiveerd. De boekwaarde van het oorspronkelijke actief wordt gedesinvesteerd bij vervanging. Uitgaven voor onderhoud worden direct ten laste van het resultaat gebracht in het jaar dat deze worden gemaakt. De kostprijs bevat tevens de contante waarde van de geschatte kosten van ontmanteling en opruiming van het actief en de kosten die worden gemaakt om het terrein, indien van toepassing, terug te brengen in de oorspronkelijke staat, voor zover daar een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting toe bestaat. Deze kosten worden geactiveerd op het moment van aanschaf of op een later tijdstip bij het ontstaan van de verplichting. In beide gevallen worden de geactiveerde kosten afgeschreven over de verwachte resterende levensduur van het betrokken actief.

Materiële vaste activa worden afgeschreven op basis van de lineaire methode, rekening houdend met de verwachte restwaarde, over de verwachte gebruiksduur van de verschillende componenten waaruit het betrokken actief bestaat.

De gebruiksduren van de componenten waaruit de activa categorieën bestaan, zijn als volgt opgebouwd:

- terreinen: op terreinen wordt niet afgeschreven;
- gebouwen: 20-50 jaar;
- netwerken: 5-55 jaar;
- overige vaste bedrijfsmiddelen: 3-60 jaar;
- activa in uitvoering: op activa in aanbouw wordt niet afgeschreven.

De activa behorende tot de netwerken met een korte gebruiksduur (5 jaar) hebben voornamelijk betrekking op elektronica. De netten zelf (leidingen en kabels) hebben over het algemeen een gebruiksduur van 40 tot 55 jaar. De verwachte gebruiksduur, de restwaarde en afschrijvingsmethoden worden jaarlijks opnieuw geëvalueerd en indien nodig aangepast. Winsten of verliezen bij afstoting worden bepaald aan de hand van de opbrengsten en de op moment van afstoting geldende boekwaarde. Winsten worden verantwoord onder overige baten.

Schattingswijziging afschrijvingsduur

2016

Het huidige traditionele kleinverbruik meterpark wordt de komende jaren versneld vervangen in de grootschalige aanbidding van de slimme meter. De te vervangen meters worden tot en met 2020 versneld afgeschreven, hetgeen jaarlijks ten opzichte van 2015 een hogere afschrijvingslast van € 3,1 miljoen tot gevolg heeft.

2015

In 2015 hebben er geen schattingswijzigingen plaatsgevonden.

Immateriële vaste activa

Goodwill

Goodwill betreft het bedrag waarmee de overnameprijs de reële waarde van de door Liander overgenomen identificeerbare activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen van overgenomen dochterondernemingen of deelnemingen overtreft. Goodwill betaald bij de overname van dochterondernemingen wordt verantwoord onder de post immateriële vaste activa. Goodwill betaald bij de overname van een deelneming wordt begrepen in de verkrijgingsprijs van de betrokken deelnemingen. Indien de overnameprijs lager is dan de reële waarde van de overgenomen identificeerbare activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen (negatieve goodwill), dan wordt dit verschil direct ten gunste van het resultaat gebracht.

De boekwaarde van goodwill omvat de historische kostprijs verminderd met de cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. Jaarlijks wordt door middel van impairmenttesten vastgesteld of sprake is van een bijzondere waardevermindering van goodwill. Bij de bepaling van het resultaat op het afstoten van een entiteit of kasstroomgenererende eenheid wordt rekening gehouden met de goodwill die toe te kennen is aan deze entiteit of eenheid.

Financiële activa

Binnen de post financiële activa – veelal investeringen in obligaties en leningen – wordt onderscheid gemaakt in de hierna beschreven categorieën. Financiële activa worden als kortlopend aangemerkt indien de resterende looptijd per balansdatum minder dan 12 maanden bedraagt. Indien de resterende looptijd meer dan 12 maanden is, dan wordt het actief als langlopend aangemerkt. De waardering is afhankelijk van de categorie waarin het financieel actief is ingedeeld.

Leningen en vorderingen

Leningen en vorderingen zijn primaire financiële instrumenten met vaste of variabele betalingen die niet op een actieve markt staan genoteerd. De waardering op het moment van eerste verwerking van de post leningen en vorderingen vindt plaats tegen reële waarde. Over het algemeen is dit gelijk aan de kostprijs van het financieel actief. De waardering na eerste verwerking vindt plaats tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve interestmethode.

Indien voor deze financiële activa een reële waarde-afdekking heeft plaatsgevonden, dan wordt de geamortiseerde kostprijs van het financieel actief aangepast voor de winst of het verlies dat is toe te rekenen aan het afgedekte risico. Deze waardemutaties worden in het resultaat verwerkt.

Voor verkoop beschikbare financiële activa

Voor verkoop beschikbare financiële activa worden gewaardeerd tegen reële waarde, zowel initieel als gedurende de periode dat het actief wordt aangehouden. De wijzigingen in reële waarde worden verwerkt in het eigen vermogen (overig totaalresultaat). Op het moment dat deze activa worden verkocht, wordt de cumulatieve waardemutatie, die in het eigen vermogen is verwerkt, in de winst-en-verliesrekening opgenomen. De interestbaten worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen in de periode waaraan deze baten kunnen worden toegerekend. Investeringen in aandelen of andere eigen vermogens-instrumenten waarvan de marktwaarde niet staat genoteerd in een actieve markt, en waarvan de reële waarde niet betrouwbaar kan worden bepaald, worden na initiële opname gewaardeerd tegen kostprijs.

Leases waarbij Liander optreedt als lessor

Operationele leases

Liander is operationele leases aangegaan voor warmtenetten, energiegerelateerde installaties en kantoorruimte.

Operationele leases betreffen leases die niet als financiële leases worden aangemerkt. Risico's en voordelen die samenhangen met de eigendom van de betrokken activa zijn niet, of niet geheel overgedragen aan de lessee.

De activa die ter beschikking zijn gesteld aan derden onder operationele leases worden verantwoord onder de post materiële vaste activa. De opbrengsten uit operationele leases worden over de looptijd in de winst-en-verliesrekening verwerkt onder de bedrijfsopbrengsten.

Voorraden

Voorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere netto realiseerbare waarde. Deze voorraden bestaan uit grond- en hulpstoffen, voorraden in bewerking en gereed product. De kostprijs van de voorraden wordt bepaald op basis van de FIFO-methode (first in, first out). De netto realiseerbare waarde wordt bepaald aan de hand van de geschatte verkoopprijs onder normale bedrijfsomstandigheden, verminderd met de geschatte verkoopkosten.

Handels- en overige vorderingen

Handels- en overige vorderingen worden in eerste instantie gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs, verminderd met eventuele bijzondere waardeverminderingen. Gezien de veelal korte looptijd zijn de reële waarde en geamortiseerde kostprijs van deze posten over het algemeen nagenoeg gelijk aan de nominale waarde. Bijzondere waardeverminderingverliezen worden in het resultaat verwerkt indien objectief is vast te stellen dat bedragen niet inbaar zijn.

Liquide middelen

De post liquide middelen omvat alle financiële instrumenten die liquide zijn en waarvan de looptijd bij het aangaan van het instrument minder dan drie maanden bedraagt. De post liquide middelen bestaat ultimo 2015 en 2016 uit banktegoeden. Uitstaande debetsaldi bij banken worden slechts onder de liquide middelen opgenomen indien Liander het recht heeft om debet- en creditsaldi met elkaar te verrekenen, deze debet- en creditsaldi uitstaan bij dezelfde tegenpartij en Liander de intentie heeft van dit recht gebruik te maken en in de praktijk ook daadwerkelijk gebruik hiervan maakt.

Liquide middelen worden bij eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde en daarna tegen geamortiseerde kostprijs, hetgeen over het algemeen overeenkomt met de nominale waarde. Onder de liquide middelen zijn tevens opgenomen de liquide middelen waarover Liander niet vrij kan beschikken.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd tegen reële waarde. De reële waarden worden afgeleid van marktprijzen die staan genoteerd in actieve markten, of door gebruikmaking van recente vergelijkbare markttransacties of waarderingmethoden, zoals discounted cash flow-modellen en optiewaarderingsmodellen indien geen actieve markt bestaat. Reële waardemutaties worden in het resultaat verwerkt.

Leases waarbij Liander optreedt als lessee

Financiële leases

Liander is een aantal leases aangegaan. Indien nagenoeg alle risico's en voordelen die verband houden met het eigendom van de betrokken activa zijn overgedragen aan Liander, dan is sprake van een financiële lease. In dat geval wordt op het moment van het aangaan van de lease een actief respectievelijk verplichting opgenomen ter grootte van de laagste van de reële waarde of de contante waarde van de toekomstige leaseverplichtingen. Afschrijving van het actief vindt plaats over de kortste periode van hetzij de gebruiksduur van het actief hetzij de looptijd van het leasecontract. Daarom worden de leasetermijnen behandeld als een terugbetaling van de hoofdsom en een interestvergoeding voor de tegenpartij (lessor). De interestlasten weerspiegelen een effectieve interest op de door de lessor gedane investering.

De activa die Liander van de lessor ter beschikking heeft gekregen onder financiële leases zijn verantwoord onder de post materiële vaste activa. De daarbij behorende leaseverplichtingen worden verantwoord onder de lang- en kortlopende verplichtingen, al naar gelang de betaling van de leasetermijnen plaatsvindt minder dan 12 maanden of meer dan 12 maanden na balansdatum.

Operationele leases

Operationele leases betreffen leases die niet worden geclassificeerd als financiële leases, waarbij de risico's en voordelen die verband houden met de eigendom van de betrokken activa niet, of niet nagenoeg geheel zijn overgedragen aan de lessee. De kosten van operationele leases worden lineair over de leaseperiode ten laste van het resultaat gebracht.

Vooruit ontvangen opbrengsten

Bijdragen in aanleg

Bijdragen in de aanleg en betalingen ontvangen van klanten, vastgoedontwikkelaars en lokale en regionale overheidsinstanties voor de gemaakte kosten voor de elektriciteits- en gasinfrastructuur van nieuwe woon- en industrielocaties worden als vooruit ontvangen opbrengsten op de balans verantwoord. De vooruit ontvangen opbrengsten worden geamortiseerd over de verwachte levensduur van de betrokken activa. De amortisatie wordt in de winst-en-verliesrekening verantwoord onder overige baten.

Overheidssubsidies en investeringspremies

Overheidssubsidies en investeringspremies worden verantwoord indien redelijke zekerheid bestaat dat aan de condities voor het verkrijgen van de subsidies of premies wordt of zal worden voldaan en dat het bedrag zal worden ontvangen. Subsidies en investeringspremies ontvangen voor investeringen in materiële vaste activa worden als vooruit ontvangen opbrengsten in de balans opgenomen en worden geamortiseerd over de verwachte levensduur van de betrokken activa. De amortisatie wordt in de winst-en-verliesrekening verantwoord onder overige baten. Overheidssubsidies en exploitatiesubsidies die geen verband houden met investeringen in materiële vaste activa of andere vaste activa worden in het resultaat verwerkt op het moment dat de daarbij behorende kosten worden gemaakt.

Rekening-courant Alliander

De post rekening-courant Alliander wordt gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Alle opbrengsten en kosten worden verwerkt in de rekening-courant. Het betalingsverkeer van Liander loopt, net als bij andere groepsmaatschappijen van Alliander, via de rekening-courantpositie met Alliander. Via deze rekening-courant worden nagenoeg alle opbrengsten en kosten verantwoord. De rekening-courant is opeisbaar en heeft voor Liander het karakter van kasequivalenten.

Belastingen

Latente belastingvorderingen en -verplichtingen voortvloeiend uit tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde, zoals blijkt uit de jaarcijfers en de fiscale boekwaarde, worden bepaald op basis van de tarieven voor de vennootschapsbelasting die gelden, respectievelijk die op basis van de bestaande wetgeving naar verwachting van toepassing zullen zijn ten tijde van de afwikkeling van de latente belastingvordering of -verplichting. Latente belastingvorderingen, ontstaan als gevolg van bijvoorbeeld operationele verliezen, worden opgenomen als redelijkerwijs kan worden aangenomen dat verrekening kan plaatsvinden met toekomstige fiscale winsten. Saldering van latente belastingvorderingen en -verplichtingen vindt slechts plaats indien Liander een wettelijk recht tot verrekening heeft en de vorderingen en verplichtingen verband houden met belastingen die door één en dezelfde (overheids)instantie worden geheven. Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

De belastingen over het resultaat worden berekend op basis van de geldende tarieven voor de vennootschapsbelasting en gewaardeerd tegen nominale waarde. Hierbij wordt rekening gehouden met permanente verschillen tussen het fiscale en het in de jaarcijfers gepresenteerde resultaat en met de mogelijkheden van voorwaartse verliescompensatie, in het geval latente belastingvorderingen uit hoofde van operationele verliezen niet zijn gewaardeerd. Aangezien Liander onderdeel is van de fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting met aan het hoofd Alliander N.V., wordt de berekende acute positie in rekening-courant met Alliander verantwoord. Dit geldt voor alle entiteiten binnen deze fiscale eenheid.

Alliander vormt samen met zijn Nederlandse dochterondernemingen (inclusief Liander) een fiscale eenheid voor zowel de vennootschapsbelasting als de omzetbelasting (BTW). Uit hoofde hiervan is iedere tot de fiscale eenheid behorende rechtspersoon hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingsschulden van de rechtspersonen die deel uitmaken van de fiscale eenheid. Alliander heeft een vrijwaringverklaring verstrekt aan zijn netbeheerder op basis waarvan zijn aansprakelijkheid in dit kader wordt beperkt tot het bedrag dat de netbeheerder zelf verschuldigd zou zijn indien er geen fiscale eenheid was geweest.

Overige voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd indien:

- per balansdatum een juridisch afdwingbare en/of feitelijke verplichting bestaat die voortvloeit uit gebeurtenissen voor de balansdatum;
- het aannemelijk is dat er een uitstroom van middelen zal plaatsvinden om de verplichting af te wikkelen;
- een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van de verplichting.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting nodig zijn, tenzij het effect van de tijds waarde van geld significant is. In dat geval wordt de voorziening gewaardeerd tegen contante waarde.

Handelsschulden en overige te betalen posten

Handelscrediteuren en overige schulden worden initieel op reële waarde verantwoord op de balans. Daarna vindt waardering plaats tegen geamortiseerde kostprijs, gebruikmakend van de effectieve-interestmethode. Gezien de veelal korte looptijd zijn de reële waarde en geamortiseerde kostprijs van deze posten over het algemeen nagenoeg gelijk aan de nominale waarde.

Opbrengstverantwoording

De opbrengst wordt verantwoord in de periode waarin de levering van goederen en diensten heeft plaatsgevonden tegen de reële waarde van de transactie. Daarnaast geldt dat (netto-) omzet slechts wordt verantwoord indien risico's en voordelen van de eigendom zijn overgedragen aan de koper, het waarschijnlijk is dat de economische voordelen naar Liander zullen toevloeien en de opbrengst betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Netto-omzet

De netto-omzet bestaat uit:

- gereguleerde opbrengsten. Deze opbrengsten vloeien voort uit hoofde van de aansluit- en transportdienst van elektriciteit en gas en omvatten vaste tariefcomponenten, het zogenaamde capaciteitstarief. Hier zijn tevens de meetdiensten voor kleinverbruikers elektriciteit en gas onder opgenomen. Voor de levering van deze diensten in de consumentenmarkt worden voor de periode vanaf de jaarafrekening tot aan de balansdatum inschattingen gemaakt voor de nog te factureren omzet in deze periode;
- overige opbrengsten zoals meetdiensten grootverbruik tot april 2016 (vanaf mei 2016 vindt de omzet meetdienst grootverbruik plaats binnen Kenter B.V).

Overige baten

De overige baten bestaan onder meer uit de volgende posten:

- amortisatie van gepassiveerde bijdragen in aanleg, overheidssubsidies en investeringspremies; verwezen wordt naar de waarderingsgrondslagen inzake dit onderwerp;
- resultaat uit het afstoten van materiële vaste activa; dit betreft het saldo van de netto-opbrengst uit hoofde van verkopen en de boekwaarde van het afgestoten actief. Winsten en verliezen uit hoofde van de afstoting van activa worden gesaldeerd weergegeven.

Kosten van inkoop en uitbesteed werk

Deze post omvat de kosten voor de inkoop van netverliezen waarin mede begrepen worden de te verwachten reconciliatieeffecten, kosten van transportcapaciteit en -beperkingen en van compensatievergoedingen. Verder zijn in deze post begrepen de kosten van grond- en hulpstoffen die zijn gebruikt bij de levering van goederen en diensten alsmede de kosten voor uitbesteed werk zoals facturatie en inning en inhuur van aannemers.

Geactiveerde productie voor eigen gebruik

Deze post omvat onder meer de kosten van de medewerkers van Liander, gemaakt in het kader van investeringsprojecten.

Financiële baten

De financiële baten bestaan uit interestbaten op de financiële (rentedragende) activa, zijnde leningen en vorderingen en liquide middelen, berekend op basis van de effectieve-interestmethode, alsmede uit baten uit hoofde van valutaresultaten en mutaties in de reële waarde van rentederivaten.

Financiële lasten

De financiële lasten bestaan uit de volgende posten:

- interestlasten; deze post omvat de interestlasten op de rentedragende verplichtingen berekend op basis van de effectieve-interestmethode. De rentedragende verplichtingen omvatten met name de langlopende lening en rekening-courant verplichting aan Alliander;
- valutaresultaten; deze post omvat valutaresultaten die voortvloeien uit de omrekening van transacties in vreemde valuta en van financiële activa en verplichtingen en derivaten die luiden in vreemde valuta.

Grondslagen voor het geconsolideerd kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode, waarbij voor de herleiding van de mutatie in de liquide middelen wordt uitgegaan van het nettoresultaat volgens de winst-en-verliesrekening. Valutaresultaten, evenals alle overige mutaties, worden geëlimineerd voor zover deze niet tot een kasstroom hebben geleid. Hetzelfde geldt voor de financiële baten en lasten alsmede de verantwoorde vennootschapsbelasting in de winst-en-verliesrekening. Deze posten worden in de kasstroom uit operationele activiteiten vervangen door de ontvangen/betaalde rente respectievelijk de ontvangen/betaalde winstbelasting.

De financiële gevolgen van de verwerving dan wel afstoting van deelnemingen en dochterondernemingen komen afzonderlijk tot uiting in de kasstroom uit investeringsactiviteiten. In verband hiermee komen de getoonde kasstromen niet overeen met de mutaties zoals die in de geconsolideerde balanssen worden vermeld. Ten behoeve van het opstellen van het kasstroomoverzicht is de rekening-courant positie met Alliander onderdeel van de totale liquide middelen positie. Via deze rekening-courant worden nagenoeg alle kosten en opbrengsten verantwoord.

Overige toelichtingen

Cross border lease contracten

In de periode 1998 tot en met 2000 zijn door dochterondernemingen van Alliander N.V. voor netwerken US cross border leasetransacties aangegaan in de vorm van LILO (lease in lease out)- en SILO (sale in lease out)-structuren.

Gedurende 2016 hebben er geen wijzigingen plaatsgevonden in de bestaande CBL portefeuille. De per balansdatum resterende drie transacties hebben betrekking op gasnetwerken in Friesland, Gelderland, Flevoland, Noord-Holland en Utrecht, warmtenetwerken in Almere en Duiven/Westervoort en het elektriciteitsnetwerk in het gebied Randmeren. De in de leases ondergebrachte netwerken zijn voor een langdurige periode verhuurd aan Amerikaanse partijen (headlease), die deze activa vervolgens weer hebben onderverhuurd aan de desbetreffende dochterondernemingen (sublease). Aan het einde van de sublease bestaat de optie de rechten van de Amerikaanse tegenpartij onder de headlease af te kopen en de transactie aldus te beëindigen. De momenten waarop de overeengekomen looptijden van de subleases eindigen, liggen tussen 2022 en 2028. De baten uit de cross border leases zijn verantwoord in het jaar van afsluiten van de desbetreffende transactie. Met betrekking tot de cross border leases bestaan contractuele voorwaardelijke en onvoorwaardelijke rechten en verplichtingen. De totale netto boekwaarde van de in cross border leases ondergebrachte netwerken bedraagt ultimo 2016 ongeveer € 560 miljoen (ultimo 2015: € 550 miljoen). In verband met de transacties staat in deposito bij meerdere financiële instellingen, dan wel is belegd in waardepapieren, ultimo 2016 een totaalbedrag van \$ 2.733 miljoen (2015: \$ 2.635 miljoen).

Aangezien geen beschikkingsmacht bestaat over het overgrote deel van de beleggingen en de daarbij behorende verplichtingen, worden deze niet als activa en passiva van Liander beschouwd en zijn de desbetreffende bedragen niet opgenomen in de geconsolideerde cijfers van Liander. De beleggingen waar Liander wel beschikkingsmacht over heeft, zijn verantwoord onder de financiële activa. De gerelateerde leaseverplichtingen zijn opgenomen onder de verplichtingen uit hoofde van financiële leases.

Ultimo 2016 bedraagt het 'strip risk' (het gedeelte van de 'termination value' – dat wil zeggen de bij een voortijdig einde van de transactie mogelijk aan de Amerikaanse tegenpartij te betalen vergoeding – dat niet uit de hertoe aangehouden deposito's en beleggingen kan worden voldaan) voor alle transacties tezamen \$ 194 miljoen (2015: \$ 180 miljoen). Het strip risk wordt in hoge mate beïnvloed door de marktontwikkelingen.

In het kader van de uitvoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) zijn de in een cross border lease ondergebrachte, aan Liander Infra Oost N.V. (thans Liander Infra N.V.) toebehorende warmtenetwerken, medio 2008 via 'sub-subleases' onderverhuurd aan N.V. Nuon Warmte, onderdeel van N.V. Nuon Energy. De looptijd van deze operationele leases is 12,5 jaar (einde looptijd: 31 december 2020). De totale boekwaarde van de onderverhuurde warmtenetwerken en bijbehorende meters bedraagt ultimo 2016 € 95 miljoen (2015: € 102 miljoen).

Credit Default Swap

Per 23 juni 2015 is de CDS contractueel beëindigd. Per deze datum bestaan ook geen resterende risico's meer ten aanzien van dit derivaat. De boekwaarde van de CDS van € 66 miljoen is per deze datum vrij gevallen ten gunste van de bedrijfskosten in het resultaat over 2015.

Aankoop netten Friesland en de Noordoostpolder (AEF B.V.)

Op 27 juli 2015 werd de overeenkomst (SPA) ondertekend om per 1 januari 2016 netwerken van Enexis in Friesland en de Noordoostpolder (Aktivabedrijf Enexis Friesland B.V., hierna AEF B.V.) te kopen. Bij AEF B.V. gaat het om 51.000 elektriciteits- en 196.000 gasaansluitingen in Friesland en 28.000 elektriciteits- en 27.000 gasaansluitingen in de Noordoostpolder. De netten van AEF B.V. liggen midden in het Liander verzorgingsgebied, waardoor een efficiënte bedrijfsvoering mogelijk is. Deze aankoop is daarnaast volledig in lijn met het strategisch kader om per gebied of regio één en dezelfde netbeheerder voor elektriciteit en gas te hebben.

Per 1 januari 2016 heeft Liander de volledige zeggenschap over AEF B.V. verkregen waarna AEF B.V. vanaf deze datum in de groeps cijfers van Liander geconsolideerd wordt.

Aankoop aandelen AEF B.V.

De definitieve overnameprijs van AEF B.V. is op basis van de cijfers 2015 van AEF B.V. en inclusief verrekeningen vastgesteld op een reële waarde van € 335 miljoen. Deze bepaling van de reële waarde heeft plaatsgevonden met behulp van kasstromen voor de (middel)lange termijn, regulatorische ontwikkelingen en eventueel outperformance effecten en synergievoordelen. De allocatie van de overnameprijs is in het onderstaand overzicht vermeld. De netten in Friesland/Noordoostpolder zijn direct na overname geïntegreerd in Liander middels een fusie tussen Liander Infra Oost N.V. (thans Liander Infra N.V.) en AEF B.V.

€ miljoen	AEF B.V. Reële waarde per 1 januari 2016
Activa	
Materiële vaste activa: netwerken, aansluitingen en slimme meters	340
Overige materiële vaste activa	3
Immateriële vaste activa	3
Totaal activa	346
Rentedragende verplichtingen	0
Latente belastingverplichtingen	19
Voorzieningen	1
Totaal verplichtingen	20
Netto verworven activa	326
Koopsom	
Cash	335
Voorwaardelijke verplichtingen	0
Totaal koopsom	335
Af: netto verworven activa	326
Goodwill	9

Netto verworven activa (€ 326 miljoen)

De verkregen materiële vaste activa van AEF B.V. hebben voor € 340 miljoen betrekking op netwerken, aansluitingen, meters en netwerkgebonden gebouwen en voor € 3 miljoen op overige materiële vaste activa. De immateriële vaste activa van € 3 miljoen hebben betrekking op de verhuurcontracten voor schakelinstallaties, transformatoren en compactstations. De latente belastingverplichtingen betreffen het verschil tussen de boekhoudkundige en de fiscale waardering van de elektriciteits- en gasnetten. De voorzieningen betreffen met name employee benefit voorzieningen en zijn direct gerelateerd aan de 125 overgenomen personeelsleden vanuit Enexis.

Goodwill (€ 9 miljoen)

De goodwill van € 9 miljoen is met name gerelateerd aan de voorziening voor latente belastingverplichtingen. Deze goodwill is niet aftrekbaar voor de vennootschapsbelasting.

Overig

De totale kosten gemoeid met de acquisitie van AEF B.V. hebben € 2,7 miljoen bedragen. Deze kosten zijn voor € 0,7 miljoen in de winst-en-verliesrekening over 2015 verwerkt en het restant is in 2016 verantwoord. De ingeschatte netto-omzet van AEF B.V. over 2016 bedraagt € 64 miljoen en het bedrijfsresultaat over dezelfde periode bedraagt € 26 miljoen.

Overdracht meters grootverbruik

Per 1 mei 2016 zijn de grootverbruikmeters en bijbehorende activiteiten in een activa/passiva transactie overgedragen aan de groepsmaatschappij Kenter B.V.. Vanaf deze datum zullen de opbrengsten en kosten in Kenter B.V. worden verantwoord. De waarde van de activa minus passiva bedroeg € 19 miljoen en is in rekening-courant verrekend met Liander.

Voor verkoop beschikbare financiële activa

De ultimo 2014 voor verkoop beschikbare kortlopende activa (€ 159 miljoen) zijn per 22 juni 2015 contractueel beëindigd en per bank ontvangen.

Leningovereenkomst

In juni 2015 heeft Alliander een langlopende lening verstrekt aan Liander van € 2.566 miljoen. Dit bedrag is verrekend met het rekening-courant saldo. Dit betekent dat vanaf juni 2015 tussen Alliander en Liander twee financieringsovereenkomsten bestaan, te weten de genoemde langlopende leningovereenkomst, met name ter financiering van vervanging en uitbreiding van netten en daarnaast de huidige separate rekening-courant overeenkomst ter financiering van werkkapitaal. Op deze wijze sluiten de looptijden van de financieringsovereenkomsten beter aan met de looptijden van de activa. Voorts wordt een beter inzicht verkregen in de wijze van financiering van de diverse activa.

De langlopende leningovereenkomst heeft een looptijd van 10 jaar en zal na afloop jaarlijks stilzwijgend worden verlengd met telkenmale een periode van één jaar. De rente bedroeg 4,1% in 2016. De rente wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld. Aflossing vindt uiterlijk na afloop van de overeenkomst plaats.

Voorwaardelijke verplichtingen

Liander heeft per en direct na balansdatum een aantal claims ontvangen. Daarnaast is Liander per balansdatum betrokken bij een aantal rechtszaken voortvloeiend uit reguliere bedrijfsactiviteiten. Deze claims/rechtszaken kunnen bij een nadelige uitspraak een materieel effect hebben op de cijfers van Liander. Voor zover noodzakelijk geacht zijn hiervoor voorzieningen getroffen. Een aantal belangrijke onderwerpen wordt hieronder kort toegelicht.

In januari 2014 heeft het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) in een geschil met een andere netbeheerder uitspraak gedaan inzake de definitie van een elektriciteitsaansluiting. Beslist werd dat bepaalde netkoppelingen geen aansluitingen waren in de zin van de Elektriciteitswet 1998 en dat de netbeheerder daarom aan deze partijen geen kosten in rekening kon brengen. Per 1 januari 2014 is de Elektriciteitswet 1998 gewijzigd en vallen deze koppelingen alsnog onder de wettelijke definitie van een aansluiting. In 2016 heeft Liander een aantal claims ontvangen met verwijzing naar de uitspraak uit januari 2014. In december 2016 heeft het CBb in een vergelijkbare zaak alsnog beslist dat de koppelingen wel aansluitingen zijn en de vorderingen van de afnemer afgewezen. Precedentwerking van de uitspraak uit 2014 is daardoor niet meer aan de orde. Naar de huidige verwachting van Liander zullen hieruit geen verplichtingen ontstaan.

Liander is met een aantal gemeenten verwickeld in juridische geschillen inzake precario. In totaal betreft het een potentieel door Liander terug te vorderen bedrag van € 18 miljoen. Gezien de onzekerheden zijn deze vorderingen niet verantwoord in de balans per 31 december 2016.

Gebeurtenissen na balansdatum

In het kader van de acquisitie van AEF B.V. heeft per effectieve datum 1 januari 2017 een agiostorting plaatsgevonden van € 500 miljoen in Liander N.V. Met deze agiostorting wordt voldaan aan de minimaal vereiste financiële ratio's zoals vermeld in het Besluit financieel beheer netbeheerder.

Opgemaakt te Arnhem, 30 juni 2017

Liander N.V.
Mw. I.D. Thijssen
Directeur

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de directie van Liander N.V.

Ons oordeel

Wij hebben de in dit jaarbericht 2016 op pagina 5 tot en met pagina 21 opgenomen jaarcijfers 2016 van Liander N.V. te Arnhem over het boekjaar 2016 (hierna: jaarcijfers) gecontroleerd.

Naar ons oordeel zijn de op pagina 5 tot en met pagina 21 in dit jaarbericht 2016 opgenomen jaarcijfers per 31 december 2016 van Liander N.V. in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met in de toelichting op de geconsolideerde jaarcijfers, zoals opgenomen op pagina 9 tot en met 21, door de vennootschap beschreven grondslagen.

De jaarcijfers bestaan uit:

1. De geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2016;
2. Het overzicht totaalresultaat over 2016;
3. De geconsolideerde balans per 31 december 2016;
4. Het geconsolideerde kasstroomoverzicht over 2016;
5. Het mutatieoverzicht van het geconsolideerde eigen vermogen per 31 december 2016;
6. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarcijfers'.

Wij zijn onafhankelijk van Liander N.V. zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Andere informatie

Naast de jaarcijfers omvat het jaarbericht andere informatie, die bestaat uit:

- De inleiding;
- De kerncijfers;
- De enkelvoudige jaarrekening per 31 december 2016;
- Het Besluit Financieel Beheer Netbeheerder;
- De gesegmenteerde informatie;
- De overeenkomsten met verwante bedrijven;
- De Verklaring Naleving Gedragscode voor Netbeheerders;
- De investeringen en betrouwbaarheid netten.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarcijfers verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarcijfers.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving.

Benadrukking van de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring

Wij vestigen de aandacht op pagina 3 in het jaarbericht waarin is uitgezet voor welk doel de jaarcijfers van Liander N.V. zijn opgesteld en met welke basis voor financiële verslaggeving. De jaarcijfers van Liander N.V. zijn opgesteld door de directie van de vennootschap om uitvoering te geven aan de wettelijke verplichtingen zoals gesteld in artikel 43 van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 32 van de Gaswet. Hierdoor zijn de jaarcijfers mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verantwoordelijkheden van de directie voor de financiële overzichten

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarcijfers in overeenstemming met de in de toelichting op de geconsolideerde jaarcijfers, zoals opgenomen op pagina 9 tot en met 21, door de vennootschap beschreven grondslagen. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanig interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opstellen van de jaarcijfers mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opstellen van de jaarcijfers moet de directie afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarcijfers opstellen op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de financiële overzichten.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de financiële overzichten

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze financiële overzichten nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de financiële overzichten afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarcijfers staan.
- Het vaststellen dat de door het de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van

materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarcijfers. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarcijfers en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de financiële overzichten de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder materiële afwijkingen weergeven.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 30 juni 2017

Deloitte Accountants B.V.

J. Dalhuisen RA

4 Enkelvoudige jaarrekening

Jaarrekening ex artikel 2:403 lid 1a BW

Alliander N.V. heeft voor zijn dochteronderneming Liander N.V. een aansprakelijkheids- en instemmingsverklaring als bedoeld in artikel 2:403 BW (403-verklaring) bij de KvK gedeponeerd. Dit betekent dat de statutaire enkelvoudige jaarrekening van Liander N.V. mag worden opgesteld conform artikel 2:403 lid 1a BW.

Onderstaand zijn de enkelvoudige verkorte balans per 31 december 2016 en winst-en-verliesrekening over 2016 opgenomen.

Balans (voor winstbestemming)

€ miljoen	31-12-2016	31-12-2015
Activa		
Vaste activa	444	207
Vlottende activa	4.148	4.439
Totaal activa	4.592	4.646
Eigen vermogen en verplichtingen		
Eigen vermogen		
Aandelenkapitaal en reserves	1.637	1.644
Resultaat boekjaar	132	215
Totaal eigen vermogen	1.769	1.859
Langlopende verplichtingen	2.573	2.576
Kortlopende verplichtingen	251	211
Totaal eigen vermogen en verplichtingen	4.592	4.646

Winst-en-verliesrekening

€ miljoen	2016	2015
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening na belastingen	132	215
Saldo overige baten en lasten na belastingen	-	-
Nettoresultaat	132	215

Opgemaakt te Arnhem, 30 juni 2017

Liander N.V.
Mw. I.D. Thijssen
Directeur

Winstbestemming 2016

Voorgesteld wordt het resultaat na belastingen over het boekjaar 2016 van € 132 miljoen toe te voegen aan de overige reserves. Bij het voorstel is rekening gehouden met de verplichting te voldoen aan de minimaal vereiste financiële ratio's zoals vermeld in het Besluit financieel beheer netbeheerder.

Het voorstel winstbestemming is niet in de balans per 31 december 2016 verwerkt.

5 WNT

Publicatie op grond van de WNT

Algemeen

Met ingang van 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van toepassing op de naamloze of besloten vennootschappen die zijn aangewezen als netbeheerder. Dit betekent dat de WNT van toepassing is op Liander N.V. De WNT normeert de bezoldiging voor topfunctionarissen. Het maximum van de bezoldiging voor 2016 is vastgesteld op € 179.000.

Overeenkomstig de publicatieplicht wordt de bezoldiging van (gewezen) topfunctionarissen op persoonsnaam vermeld. Hetzelfde geldt voor uitkeringen wegens het beëindigen van het dienstverband van (gewezen) topfunctionarissen.

Voor (gewezen) reguliere functionarissen vindt publicatie plaats indien de bezoldiging meer bedraagt dan het maximum. Hetzelfde geldt voor uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband boven dit maximum. In tegenstelling tot (gewezen) topfunctionarissen vindt publicatie niet op naam, maar op functie plaats.

Liander en de WNT

De bepalingen in de WNT zijn van toepassing op alle (top)functionarissen van Liander.

Topfunctionarissen

Het hoogste uitvoerende orgaan is de directie van Liander. De directeur van Liander, mevrouw Thijssen, geldt dan ook als topfunctionaris. Daarnaast functioneert de Raad van Commissarissen van Alliander feitelijk als het hoogste toezichthoudende orgaan van Liander. De leden van de Raad van Commissarissen gelden derhalve als topfunctionarissen van Liander.

Bezoldiging directie Liander N.V. 2016

€ duizend

Naam	Functie	Beloning	Pensioen-premies	Totaal	Duur dienst-verband	Omvang dienst-verband (FTE)	WNT norm (ratio duur en omvang dienst-verband)	Motivering overschrijding
I.D. Thijssen ²	Directeur	213	17	230 ¹	1/1 - 31/12	1,00	179	Bestaande afspraken, waarbij het overgangsrecht van kracht is.

Bezoldiging directie Liander N.V. voorafgaand kalenderjaar

€ duizend

Naam	Functie	Beloning	Pensioen-premies	Totaal	Duur dienst-verband	Omvang dienst-verband (FTE)	WNT norm (ratio duur en omvang dienst-verband)	Motivering overschrijding
I.D. Thijssen ²	Directeur	212	18	230 ¹	1/1 - 31/12	1,00	178	Bestaande afspraken, waarbij het overgangsrecht van kracht is.

In 2016 en in het voorafgaande kalenderjaar is geen sprake geweest van betaalde belastbare onkostenvergoedingen.

- Het totaal sluit niet aan op het overzicht van de bestuurdersbeloningen in het jaarverslag over 2016 dan wel 2015 van Alliander N.V. als gevolg van het verschil in de definities volgens de WNT en volgens IFRS.
- Mw. Thijssen is lid van de Raad van Bestuur van Alliander N.V. Zij is daarnaast directeur van Liander N.V. De vermelde (bezoldiging)gegevens betreffen haar werkzaamheden als topfunctionaris voor Liander alsmede haar werkzaamheden voor Alliander.

De WNT-normen in 2016 en 2015 voor een lid en de voorzitter van de Raad van Commissarissen zijn respectievelijk 10% en 15% van het geldende bezoldigingsmaximum van € 179.000 in 2016 en € 178.000 in 2015.

Bezoldiging Raad van Commissarissen 2016 en voorafgaand kalenderjaar

€ duizend

Naam	2016		Voorafgaand kalenderjaar		Motivering overschrijding
	Bezoldiging	WNT norm	Bezoldiging	WNT norm	
E.M. d'Hondt, voorzitter ¹	13,4	13,4	25,1	25,1	n.v.t.
mw. A. Jorritsma-Lebbink, voorzitter ²	13,4	13,4	-	-	n.v.t.
G.L.M. Hamers ³	13,1	13,1	-	-	n.v.t.
mw. J.G. van der Linde	17,8	17,9	16,7	16,7	n.v.t.
B. Roetert ⁴	17,8	17,9	14,5	14,5	n.v.t.
mw. A.P.M. van der Veer-Vergeer ⁵	21,8	17,9	31,7	16,7	Bestaande afspraken, waarbij het overgangsrecht van kracht is. Vanaf 7 april 2016 is de bezoldiging conform de WNT-norm.
J.C. van Winkelen ⁶	4,8	4,8	20,1	16,7	Bestaande afspraken, waarbij het overgangsrecht van kracht is. Vanaf 9 april 2015 is de bezoldiging conform de WNT-norm.

1. De heer d'Hondt is met ingang van 1 juli 2016 teruggetreden.
2. Mevrouw Jorritsma is met ingang van 1 juli 2016 benoemd.
3. De heer Hamers is met ingang van 7 april 2016 benoemd.
4. De heer Roetert is met ingang van 19 februari 2015 benoemd.
5. Mevrouw Van der Veer-Vergeer is met ingang van 7 april 2016 herbenoemd.
6. De heer Van Winkelen is met ingang van 7 april 2016 teruggetreden.

Toelichting

In het voorafgaande kalenderjaar waren de leden van de Raad van Commissarissen zowel topfunctionaris bij Liander N.V. als bij de netbeheerder Endinet B.V. De bezoldiging is in het voorafgaande kalenderjaar toebedeeld aan deze bedrijven op basis van omvang van de werkzaamheden. Dit betekent dat in 2015 94% van de bezoldiging van de leden van de RvC is gealloceerd aan Liander en 6% aan Endinet. Endinet maakt per 1 januari 2016 geen onderdeel meer uit van Alliander, zodat de bezoldiging over 2016 volledig is toebedeeld aan Liander. De vermelde gegevens betreffen de werkzaamheden van de RvC-leden als topfunctionaris voor Liander alsook werkzaamheden voor de holding Alliander.

Reguliere functionarissen

Voor reguliere functionarissen geldt de publicatieverplichting alleen als de bezoldiging meer bedraagt dan het maximum. Dit leidt tot het volgende overzicht van functionarissen met een bezoldiging boven het maximum.

Bezoldiging (gewezen) reguliere functionarissen Liander N.V. 2016 en voorafgaand kalenderjaar

€ duizend

Functie	2016				Voorafgaand kalenderjaar			
	Beloning	Pensioen-premies	Totaal	WNT norm (ratio omvang dienst-verband)	Beloning	Pensioen-premies	Totaal	WNT norm (ratio omvang dienst-verband)
Directeur	262	17	279	179	254	18	272	178
Directeur	239	17	256	179	228	17	245	178
Directeur	210	16	226	179	203	17	220	178
Directeur	196	17	213	179	196	17	213	178
Directeur	191	17	208	179	184	17	201	178
Directeur	190	15	206	179	182	16	198	178
Manager	189	15	204	179	138	15	153	178
Directeur	187	16	203	179	202	15	217	178
Manager 1	185	13	198	179	232	18	250	178
Manager	180	16	196	179	161	17	178	178
Adviseur	174	16	190	179	174	16	190	178
Manager 2	172	16	188	179	43	4	47	178
Manager	172	16	188	179	172	16	188	178
Manager	169	15	184	179	161	16	177	178

1. Vanaf 1 oktober 2016 geen dienstbetrekking meer met Liander
2. In dienst per 1 oktober 2015.

Toelichting

Bij alle functionarissen is in 2016 en in het voorafgaande kalenderjaar geen sprake geweest van betaalde belastbare onkostenvergoedingen. Alle overschrijdingen van de WNT norm zijn het gevolg van bestaande contractafspraken. In alle gevallen is sprake van een full time dienstbetrekking. De duur van de dienstbetrekking betreft het gehele kalenderjaar, tenzij anders vermeld.

Vergoedingen bij beëindigen dienstverband

Voor de topfunctionarissen van Liander is in het verslagjaar 2016 geen sprake geweest van vergoedingen bij het beëindigen van een dienstbetrekking.

In 2016 hebben aan reguliere functionarissen de volgende uitkeringen in verband met het beëindigen van de dienstbetrekking plaatsgevonden met een uitkeringsbedrag boven het maximum.

Vergoedingen beëindigen dienstverband reguliere functionarissen Liander N.V. 2016

€ duizend

Functie	Toegekende en betaalde vergoeding	Jaar beëindiging dienstbetrekking	Omvang dienst-betrekking (FTE)	WNT-norm	Motivering overschrijding
Medewerker	235	2016	1,00	179	conform Sociaal Plan
Medewerker	232	2016	1,00	179	conform Sociaal Plan
Medewerker	232	2016	1,00	179	conform Sociaal Plan
Medewerker	217	2016	1,00	179	conform Sociaal Plan
Medewerker	209	2016	1,00	179	conform Sociaal Plan
Medewerker	191	2016	1,00	179	conform Sociaal Plan
Medewerker	186	2016	1,00	179	conform Sociaal Plan

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de directie van Liander N.V.

Wij hebben het in dit jaarbericht 2016 op pagina 27 tot en met pagina 29 opgenomen 'Hoofdstuk 5 WNT' betreffende de toelichting inzake de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2016 (hierna "de WNT-verantwoording") van Liander N.V. te Arnhem gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van de directie

De directie van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opstellen van de WNT-verantwoording in overeenstemming met de bepalingen van en krachtens de WNT.

De directie is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als zij noodzakelijk acht om het opstellen van de WNT-verantwoording mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de WNT-verantwoording op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de WNT-verantwoording geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de WNT-verantwoording. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de WNT-verantwoording een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opstellen van het overzicht door de vennootschap, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor de WNT-verantwoording, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de WNT-verantwoording. Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel is de WNT-verantwoording inzake de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector 2016, in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met de bepalingen van en krachtens de WNT.

Doel WNT-verantwoording en beperking in verspreidingskring

De WNT-verantwoording is door Liander N.V. opgesteld voor het Ministerie van Economische Zaken, met als doel verantwoording af te leggen dat de vennootschap heeft voldaan aan de bepalingen van en krachtens de WNT. Hierdoor is de WNT-verantwoording mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze controleverklaring is derhalve uitsluitend bestemd voor Liander N.V. en het Ministerie van Economische Zaken en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen.

Rotterdam, 30 juni 2017

Deloitte Accountants B.V.

J. Dalhuisen RA

6 Besluit financieel beheer netbeheerder

In het Besluit financieel beheer netbeheerder worden eisen gesteld aan het financieel beheer van een netbeheerder om hiermee zijn wettelijke taken uit te voeren. Het gaat hierbij met name om de investeringen die een netbeheerder moet doen in zijn netten om deze in werking te hebben, te onderhouden, te vernieuwen en uit te breiden.

In het besluit wordt een viertal ratio's genoemd waaraan de netbeheerder (Liander) minimaal moet voldoen, te weten:

1. Bedrijfsresultaat gedeeld door bruto rentelasten: minimaal 1,7;
2. De som van resultaat na belastingen, afschrijvingen, amortisatie, mutatie latente belastingen, non cash kosten en bruto rentelasten gedeeld door bruto rentelasten (FFO/bruto rentelasten): minimaal 2,5;
3. De som van resultaat na belastingen, afschrijvingen, amortisatie, mutatie latente belastingen, non cash kosten gedeeld door totale schuld (FFO/totale schuld): minimaal 0,11;
4. Totale schuld gedeeld door de som van eigen vermogen en totale schuld: maximaal 70%.

In onderstaand overzicht worden de voorgeschreven ratio's vermeld met daarnaast de berekende ratio's voor Liander over 2016 en 2015.

Ratio's Besluit financieel beheer netbeheerder

	Norm	2016	2015
1. Bedrijfsresultaat / bruto rentelasten	$\geq 1,7$	2,3	3,4
2. FFO / bruto rentelasten	$\geq 2,5$	3,9	4,5
3. FFO / totale schuld ¹	$\geq 0,11$	0,10 ²	0,13
4. Totale schuld / (totale schuld + eigen vermogen) ¹	$\leq 70\%$	68%	66%

1. Bij de berekening van deze ratio's over 2016 en 2015 is rekening gehouden met het voorstel winstbestemming.
2. Ter voldoening aan deze ratio heeft in het kader van de acquisitie van AEF B.V. per effectieve datum 1 januari 2017 een agiostorting plaatsgevonden van € 500 miljoen. Met deze agiostorting wordt voldaan aan de minimaalvereiste financiële ratio's zoals vermeld in het Besluit financieel beheer netbeheerder. De andere ratio's worden hierdoor eveneens verbeterd.

7 Gesegmenteerde informatie

Segmentatie geconsolideerde winst-en-verliesrekening

€ miljoen	2016		Gespecificeerd naar producten ¹				
	Totaal	TAD elektriciteit	Transport- dienst gas	Aansluit- dienst gas	Meetdienst KVB elektriciteit	Meetdienst KVB gas	Overige activiteiten
Netto-omzet	1.459	999	251	55	51	41	62
Amortisatie bijdragen	65	45	3	14	-	-	3
Overige baten	61	34	4	4	1	3	15
Totaal bedrijfsopbrengsten	1.586	1.078	259	73	53	44	80
Bedrijfskosten							
Inkoop transport	170	164	-	-	-	-	6
Inkoop netverliezen	61	61	-	-	-	-	-
Lokale heffingen	149	107	42	-	-	-	-
Personeelskosten, uitbesteed werk en andere externe kosten	609	345	91	42	44	37	48
Totaal kosten van inkoop, uitbesteed werk en operationele kosten	989	677	133	42	44	37	54
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen vaste activa	308	167	47	35	19	13	26
Totaal bedrijfskosten	1.296	844	180	77	63	51	80
Bedrijfsresultaat 2016	289	233	78	-4	-11	-7	-
Gesegmenteerde activa							
Materiele vaste activa	6.078	3.620	1.219	728	181	111	220
Overig							
Investeringen IFRS (netto)	458	227	74	34	68	41	14
Investeringen RAR	447	213	70	31	70	49	14
Dotaties voorzieningen	15	8	2	1	1	1	1
Onttrekking voorzieningen	31	18	5	2	2	2	2

TAD: Transport- en aansluitingsdienst

KVB: Kleinverbruik

1. Volgens de indeling van de bestaande gereguleerde rapportages.

Toelichting Algemeen

Dit segmentatie overzicht over 2016 is opgesteld op basis van de indeling van de verschillende gereguleerde rapportages. Deze segmentatie indeling is met de toezichthouder ACM afgestemd.

De cijfers in dit overzicht zijn (tenzij anders vermeld) opgesteld op basis van IFRS en derhalve niet op basis van Regulatorische Accounting Regels (RAR) op basis waarvan de gereguleerde rapportages dienen te worden verantwoord.

Tabel

De overige activiteiten bestaan onder andere uit de activiteiten op het gebied van de meetdienst Grootverbruik tot 1 mei 2016, grote gasaansluitingen en verhuur van warmtenetten. In het resultaat van de overige activiteiten zijn inbegrepen de in 2016 uitbetaalde compensatievergoedingen van in totaal € 6 miljoen.

8 Overeenkomst met verwante bedrijven

Ingevolge artikel 43 lid 6 van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 32 lid 7 van de Gaswet dient de netbeheerder elk verwant bedrijf, waarmee de netbeheerder een overeenkomst heeft gesloten waarvan de opbrengst of de kosten een bedrag van € 4.500.000 te boven gaan, te vermelden. Daarbij dient tevens per bedrijf het aantal van die overeenkomsten te worden vermeld.

Bedrijf

	Overeenkomst in 2016	Aantal overeenkomsten
Alliander N.V.	Financiering, dienstverlening	3
Liandon B.V.	Uitbestede werkzaamheden	1
Alliander Telecom N.V.	Uitbestede werkzaamheden	1
Ziut B.V.	Uitbestede werkzaamheden	1

9 Verklaring Naleving Gedragscode voor Netbeheerders

Aangaande gegevens uit kleinverbruikmeetinrichtingen die op afstand uitleesbaar zijn

Naam rechtspersoon: Liander N.V.
Statutaire vestigingsplaats: Arnhem
Periode: 1.1.2016 tot en met 31.12.2016

Liander N.V. te Arnhem maakt voor het goed kunnen uitvoeren van haar diensten gebruik van meetgegevens die zijn verkregen uit kleinverbruikmeetinrichtingen die op afstand uitleesbaar zijn.

In aanvulling op de Wet Bescherming Persoonsgegevens hebben netbeheerders in de Nederlandse energiebranche een gedragscode opgesteld ten aanzien van het gebruik, het vastleggen, het uitwisselen en het bewaren van gegevens die zijn verkregen uit een kleinverbruikmeetinrichting die op afstand uitleesbaar is. Deze gedragscode is inwerking getreden op 19 mei 2012.

Hierbij verklaart Mw. Thijssen, directeur, dat Liander N.V. te Arnhem zich gedurende de bovenvermelde periode heeft gehouden aan het gestelde in de regels en verplichtingen, genoemd in de Gedragscode Verwerking van Persoonsgegevens door Netbeheerders in het kader van installatie en beheer van slimme meters bij kleinverbruikers zoals goedgekeurd door het College Bescherming Persoonsgegevens (inmiddels Autoriteit Persoonsgegevens).

In het kader van het willen gaan verzamelen van metergegevens bij een groep kleinverbruikers om ten behoeve van de allocatie en reconciliatie tot nauwkeuriger verbruiksprofielen te kunnen komen, is geconstateerd dat voor de hiervoor in de Gedragscode opgenomen voorziening geen frequentie voor de toegestane meteruitlezing is opgenomen. Dit is ondervangen door ter zake expliciet de ondubbelzinnige toestemming van de desbetreffende kleinverbruikers te vragen als elders in de Gedragscode bedoeld. Tegelijkertijd is er een voorstel tot aanpassing van de Gedragscode voorbereid waarin deze omissie wordt meegenomen.

In 2016 heeft Liander een externe privacy audit doorlopen waarin de auditor (KPMG) heeft geconcludeerd dat opzet, bestaan en werking van het stelsel van maatregelen en procedures gericht op de bescherming van de persoonsgegevens bij de verwerking van gegevens uit de slimme meter voor kleinverbruik naar de stand van 30 september 2016, in alle van materieel belang zijnde opzichten, in overeenstemming waren met de van toepassing zijnde criteria. Hierbij is onder meer beoordeeld het van toepassing zijn van voornoemde Gedragscode.

Arnhem, 30 juni 2017
Mw. I.D. Thijssen
Directeur

10 Investerings en betrouwbaarheid netten

Liander werkt volop aan het moderniseren van de netten en doet dit in nauwe samenwerking met klanten en betrokken overheden. De investeringen in de netten worden per regio gedaan. Iedere regio heeft hierbij zijn eigen aanpak of kenmerken. In het Jaarplan 2016 maakte Liander per regio een prognose van investeringen in zijn netwerken. Hierna worden de belangrijkste resultaten voor de verschillende regio's inzichtelijk gemaakt.

De energienetten van Liander behoren tot de betrouwbaarste van de wereld en het doel is ervoor te zorgen dat dit ook in de toekomst zo blijft. Door middel van efficiënt beheer en het realiseren van schaalvoordelen houdt Liander de huidige netten betaalbaar. Ook wil Liander ervoor zorgen dat klanten steeds meer gemak ervaren. Want het vertrouwen van klanten is belangrijk.

In 2016 heeft Liander € 795 miljoen uitgegeven aan onderhoud, vervanging en aanleg van de energie-infrastructuur. De investeringen in de netten worden per regio gedaan. Iedere regio heeft hierbij zijn eigen prioriteiten, aanpak of kenmerken. Op de website wordt per regio aangegeven waar we investeren in de energienetten.

Hoeveelheid werk legt druk op prestaties

In 2016 heeft Liander niet al het werk wat ze wilde verzetten, kunnen realiseren. Door onder meer de aantrekkende economie en de ontwikkeling van de energietransitie is de vraag van klanten gegroeid. Bovendien is de arbeidsmarkt voor technici krap. Daarom heeft Liander keuzes moeten maken in de uitvoering van het werk. Dat is onder andere ten koste gegaan van het realiseren van onze doelstellingen op het gebied van digitalisering van de netten. In 48% van de gevallen realiseerde Liander de tussentijdse mijlpalen van de 25 belangrijkste projecten. Naast eerder genoemde redenen zijn lange inpassingsprocedures en betrokkenheid vanuit de omgeving daar veelal de oorzaak van.

Noord-Holland¹

933.000 aansluitingen elektriciteit
690.000 aansluitingen gas

In de kop van Noord-Holland hebben we gewerkt aan de ontwikkeling van nieuwe stations, onder meer om windparken aan te sluiten op het elektriciteitsnet. Rondom de Haarlemmermeer neemt de vraag naar capaciteit enorm toe, onder meer vanwege de komst van datacenters en de uitbreiding van de glastuinbouw.

1. Exclusief Amsterdam

Zuid-Holland

278.000 aansluitingen elektriciteit
249.000 aansluitingen gas

Onder meer in Katwijk en Leiden hebben we aan de energie-infrastructuur gewerkt. Verder is in de Zuidplaspolder gewerkt aan nieuwe elektriciteitsnetten, om hier klaar te zijn voor de toekomstige vraag naar elektriciteit.

Friesland

324.000 aansluitingen elektriciteit
239.000 aansluitingen gas

De activiteiten in de regio Friesland richten zich onder meer op het aansluiten van een aantal zonneparken. In 2016 is onder meer een zonnepark aangesloten op Ameland. Verder heeft groei van de agrifoodbusiness geleid tot een groeiende vraag naar elektriciteit. Hiervoor is in Heerenveen en Oudehaske gewerkt aan de uitbreiding van de infrastructuur.

Amsterdam

454.000 aansluitingen elektriciteit

377.000 aansluitingen gas

In Amsterdam werken we al enkele jaren aan de versterking van de elektriciteitsnetten op de Zuidas om aan de toenemende vraag naar elektriciteit in dit gebied te kunnen voldoen. Ook in de Watergraafsmeer en de Bijlmer breidden we in het verslagjaar de infrastructuur uit in verband met de komst van datacenters.

Flevoland

177.000 aansluitingen elektriciteit

113.000 aansluitingen gas

Op Flevoland draagt Liander bij aan de grootschalige herstructurering van de windparken in het gebied. In 2016 zijn hiervoor in de hele provincie nieuwe verbindingen aangelegd. Verder hebben we langs de A6 diverse elektriciteitskabels en gasleidingen verlegd om de nieuwe verkeersroutes mogelijk te maken.

Gelderland

934.000 aansluitingen elektriciteit

838.000 aansluitingen gas

In Gelderland zijn diverse grote klanten aangesloten op een nieuw schakelstation in Nijmegen. In 2016 is ook gewerkt aan de uitbreiding van de infrastructuur in de Bommelerwaard om de toenemende energievraag van tuinders te kunnen faciliteren. Daarnaast heeft Liander de netten van diverse dorpen aan elkaar gekoppeld om de leveringszekerheid in de toekomst te verbeteren.

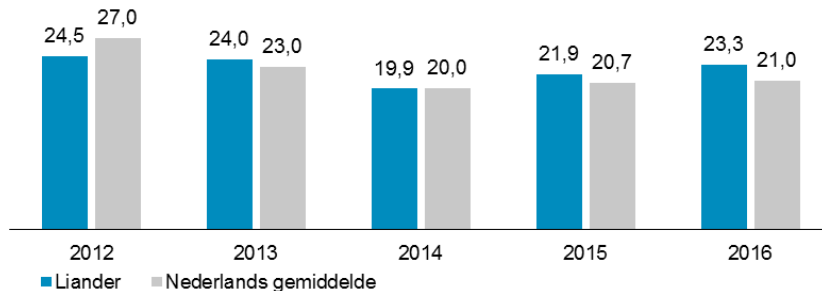
Investerings 2016 per regio

€ miljoen	Noord-Holland ¹	Amsterdam	Zuid-Holland	Gelderland	Flevoland	Friesland
	realisatie	realisatie	realisatie	realisatie	realisatie	realisatie
Elektriciteit						
						
Uitbreiding	64,3	30,0	19,2	55,1	13,6	21,0
Vervanging	30,2	17,7	18,6	19,1	3,3	7,1
Gas						
						
Uitbreiding	8,4	6,6	5,4	10,1	1,3	2,9
Vervanging	18,8	31,5	13,3	24,1	1,9	7,2
Totaal elektriciteit, gas	121,7	85,7	56,5	108,4	20,1	38,3
Aantallen						
Slimme meters						
						
Plaatsingen	204.000	115.000	51.000	189.000	40.000	67.000
Uitvalduur elektriciteit minuten per jaar	25,0	26,4	29,2	28,8	12,6	16,9

1. exclusief Amsterdam

Betrouwbaarheid netten

Jaarlijkse uitvalduur Elektriciteit in minuten¹
Gemiddelde uitvalduur per klant

1. Jaarlijkse uitvalduur gedefinieerd als gemiddelde uitvalduur per kantaansluiting.

Onze investeringen en onderhoud zijn gericht op het behouden en verder vergroten van de leveringsbetrouwbaarheid. Klanten hadden in 2016 gemiddeld 23,3 minuten (2015: 21,9 minuten) geen elektriciteit. Hiermee hebben we onze doelstelling voor 2016 (≤ 21 minuten) niet behaald. Twee belangrijke maatregelen om de leveringsbetrouwbaarheid te verhogen hebben hun vruchten afgeworpen. De Smart Cable Guard (zie onderaan de pagina) is op grotere schaal ingezet en met name in Amsterdam is hard gewerkt aan het preventief verwijderen van een bepaald type storingsgevoelige middenspanningsmoffen. Door de aantrekkende economie wordt meer in de grond gewerkt, waardoor het aantal graafschades in 2016 is toegenomen. Die ontwikkeling en drie grote storingen waren samen verantwoordelijk voor de uiteindelijk hogere score met een lager resultaat dan onze doelstelling.

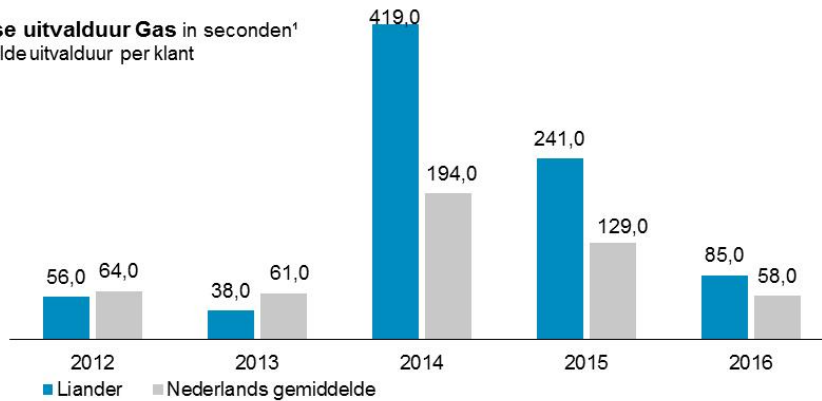
In Amsterdam was in januari sprake van een uitzonderlijk omvangrijke laagspanningsstoring door een defect geraakte kabel, waar vocht in was gekomen. De andere twee grote storingen vonden plaats in hoogspanningsstations in Alphen aan den Rijn in februari en in Arnhem in juli. In Alphen lag de oorzaak in een fout in de engineering, in Arnhem betrof het een fout tijdens het schakelen. Liandon heeft deze storingen onderzocht en maatregelen genomen.

Ook het aantal postcodegebieden met meer dan 5 storingen per jaar lag met 17 iets boven onze doelstelling (maximaal 16), mede als gevolg van keuzes in de noodzakelijke prioritering van het werk.

Smart Cable Guard vaker ingezet

Smart Cable Guard (SCG) is een systeem dat zwakke plekken in het ondergrondse net detecteert en lokaliseert, zo mogelijk nog voordat deze tot een storing leiden. Hiermee kan over een lengte van enkele kilometers in één keer gemeten worden en daarbij kan tot op enkele meters nauwkeurig bepaald worden waar een eventuele beschadiging zich bevindt. Dat scheelt tijd en geld bij de reparatie van de stroomvoorziening. Inmiddels zijn er ruim 130 systemen operationeel. Na de kleinschalige uitrol is de inzet van de SCG verder uitgebreid en verbeterd. Het aantal succesvolle resultaten met SCG in 2016 staat op 15. Daarvan heeft de SCG in 8 gevallen met energieonderbreking correct het gestoorde component aangewezen. In 7 gevallen hebben we een energieonderbreking voorkomen. Hiermee zijn circa 410.000 storingsverbruikersminuten voorkomen.

Jaarlijkse uitvalduur Gas in seconden¹
Gemiddelde uitvalduur per klant

1. Jaarlijkse uitvalduur (2009 exclusief Endinet in verband met acquisitie in 2010), gedefinieerd als gemiddelde uitvalduur per klantaansluiting.

2. 54% van de uitvalduur van Liander in 2013 is veroorzaakt door een grote storing in Ede, waarbij water in de gasleiding is gelopen.

3. 94% van de uitvalduur van Liander in 2014 is veroorzaakt door twee grote storingen in Apeldoorn, waarbij o.a. water in de gasleiding is gelopen.

4. 85% van de uitvalduur gas van Liander in 2015 is veroorzaakt door twee grote storingen in Velsen en Oldebroek.

Gasstoring door vandalisme

Huishoudens hadden in 2016 gemiddeld 85 seconden geen gas. In Alkmaar leidde op 27 oktober een externe oorzaak tot een gasstoring bij ruim 10.000 huishoudens. De gasonderbreking ontstond als gevolg van automatische beveiligingsmaatregelen die in werking traden nadat vandalen een zogeheten 'gaskast' van Liander hadden opengebroken met een koevoet. Liander heeft aangifte gedaan bij de politie.

Gasexplosie Urk

Op Urk is begin juni een aantal huizen verwoest na een gasexplosie. Zes gezinnen verloren hun woning en enkele personen raakten gewond. Eén persoon moest naar het ziekenhuis. De gasexplosie deed zich voor bij werkzaamheden aan de riolering door een derde partij. Bij die werkzaamheden werd de gasleiding beschadigd en stroomde er gas via het riool in huizen. Toen de storingsmonteur van Liander ter plaatse kwam, was er te weinig tijd om het lek te dichten. Kort daarop vond de explosie plaats. Door de explosie zaten 24 huizen een avond of een deel van het weekend zonder gas.

30 juni 2017

Liander N.V.

Bezoekadres:
Utrechtseweg 68, 6812 AH Arnhem
Postadres:
Postbus 50, 6920 AB Duiven
info@liander.nl
www.liander.nl

Uitgave Liander N.V.

